

CZEŚĆ I

LITURGIA SŁOWA

NIEDZIELA NARODOWEGO CZYTANIA PISMA ŚW. – 26 KWIETNIA

WPROWADZENIE DO LITURGII

Już po raz dwunasty Kościół w Polsce rozpoczyna Tydzień Biblijny jako czas dziękczynienia za Słowo, które od Boga pochodzi. W tym roku łączymy go z upamiętnieniem setnej rocznicy urodzin Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II. Dziękujemy Jezusowi Chrystusowi, który będąc Słowem Wcielonym przyniósł pełnię Objawienia Bożego i nakazał swoim apostołom i uczniom, aby je głosili jako Ewangelię – Dobrą Nowinę wszystkim narodom. Święty Jana Paweł II wypełniał to posłannictwo z ogromnym zaangażowaniem, odważnie i mądrze.

Zgodnie z rytuałem Narodowego Czytania Pisma Świętego, wysłuchajmy teraz fragmentu z Ewangelii według św. Mateusza, która została wybrana jako Księga wspólnotowej lektury, refleksji, kontemplacji oraz źródło inspiracji do prawdziwie chrześcijańskiego życia. Naród ochrzczony ponad tysiąc pięćdziesiąt lat temu, cieszący się prawdziwą wolnością, winien każdego dnia, każdego roku wsłuchiwać się w to, co na tym etapie dziejów i rozwoju mówi do niego Bóg słowami Ewangelii. Wzywał nas do tego przez cały swój pontyfikat św. Jan Paweł II. Jako wiarygodny świadek zmartwychwstałego Chrystusa wołał na Placu Zwycięstwa w Warszawie: Człowieka nie można zrozumieć bez Chrystusa!

W tym momencie zostaną uroczyście odczytane fragmenty Ewangelii według św. Mateusza. Niech słowa Pana pomogą nam przeprowadzić rachunek sumienia. Jaki wpływ na życie społeczne, gospodarcze, polityczne, kulturalne i duchowe Polaków roku 2020 odbija się Duch i Mądrość Ewangelii naszego Pana – zmartwychwstałego Jezusa, zwycięskiego Mesjasza-Króla. Jak w życiu każdego z nas i w życiu naszej narodowej wspólnoty realizują się objawione przez Niego wartości Królestwa Bożego.

KOMENTARZ PRZED CZYTANIAMI

Wysłuchamy fragmentów ksiąg Nowego Testamentu, które są świadectwem współdziałania Ducha Prawdy i Jezusa zmartwychwstałego z apostołami. W pierwszym i drugim czytaniu usłyszemy słowa Piotra, który napełniony Duchem Świętym głosi w Jerozolimie oraz chrześcijanom w Rzymie dobrą nowinę o zmartwychwstaniu „Jezusa Nazarejczyka, Męża, którego posłannictwo Bóg potwierdził wam niezwykłymi czynami, cudami i znakami, jakich Bóg przez Niego dokonał”. A w ewangelii sam zmartwychwstały Jezus dołącza do Kleofasa i drugiego ucznia, aby otworzyć im oczy na głębsze rozumienie Pisma świętego. Dlatego – jak pisze św. Łukasz – „zaczynając od Mojżesza, poprzez wszystkich proroków, wykładał im, co we wszystkich Pismach odnosiło się do Niego”. Rozbudził w nich na nowo wiarę, która zdawała się gasnąć pod wpływem lęku i grożących im – jako uczniom Ukrzyżowanego – prześladowań.

Pierwsze czytanie

Dz 2, 14. 22b-32

Bóg wskrzesił Jezusa, zerwawszy więzy śmierci

Czytanie z Dziejów Apostolskich

W dniu Pięćdziesiątnicy stanął Piotr razem z Jedenastoma i przemówił do nośnym głosem: «Mężowie Judejczy i wszyscy mieszkańcy Jeruzalem, przyjmijcie do wiadomości i posłuchajcie uważnie mych słów! Jezusa Nazarejczyka, Męża, którego posłannictwo Bóg potwierdził wam niezwykłymi czynami, cudami i znakami, jakich Bóg przez Niego dokonał wśród was, o czym sami wiecie, tego Męża, który z woli, postanowienia i przewidzenia Boga został wydany, przybiliście rękami bezbożnych do krzyża i zabiliście. Lecz Bóg wskrzesił Go, zerwawszy więzy śmierci, gdyż niemożliwe było, aby ona panowała nad Nim, bo Dawid mówi o Nim:

„Miałem Pana zawsze przed oczami, gdyż stoi po mojej prawicy, abym się nie zachwiał. Dlatego ucieszyło się moje serce i rozradował się mój język, także i moje ciało spoczywać będzie w nadziei, że nie zostawisz duszy mojej w Otchłani ani nie dasz Świętemu Twemu ulec rozkładowi. Dałeś mi poznać drogi życia i napełnisz mnie radością przed obliczem Twoim”. Bracia, wolno powiedzieć do was otwarcie, że patriarcha Dawid umarł i został pochowany w grobie, który znajduje się u nas aż po dzień dzisiejszy. Więc jako prorok, który wiedział, że Bóg przysiągł mu uroczystość, iż jego Potomek zasiądzie na jego tronie, widział przyszłość i przepowiedział zmartwychwstanie Mesjasza, że ani nie pozostanie w Otchłani, ani ciało Jego nie ulegnie rozkładowi.

Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami».

Oto słowo Boże.

Psalm responsoryjny

Ps 16 (15), 1b-2a i 5. 7-8. 9-10. 11 (R.: por. 11a)

Refren: Ukaż nam, Panie, Twoją ścieżkę życia.
albo: Alleluja.

Zachowaj mnie, Boże, bo chronię się do Ciebie, *
mówię do Pana: «Ty jesteś Panem moim».
Pan moim dziedzictwem i przeznaczeniem, *
to On mój los zabezpiecza.

Refren.

Błogosławię Pana, który dał mi rozsądek, *
bo serce napomina mnie nawet nocą.
Zawsze stawiam sobie Pana przed oczy, *
On jest po mojej prawicy, nic mną nie zachwieje.

Refren.

Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje, *
a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie,
bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz *
i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie.

Refren.

Ty ścieżkę życia mi ukazesz, *
pełnię radości przy Tobie
i wieczne szczęście *
po Twojej prawicy.

Refren.

Drugie czytanie

1 P 1, 17-21

Zostaliście wykupieni drogocenną krwią Chrystusa

Czytanie z Pierwszego Listu Świętego Piotra Apostoła

Bracia:

Jeżeli Ojcem nazywacie Tego, który bez względu na osoby sądzi każdego według uczynków, to w bojaźni spędzajcie czas swojego pobytu na obczyźnie.

Wiecie bowiem, że z odziedziczonego po przodkach waszego złego postępowania zostaliście wykupieni nie czymś przemijającym, srebrem lub złotem, ale drogocenną krwią Chrystusa, jako baranka niepokalanego i bez zmazy.

On był wprawdzie przewidziany przed stworzeniem świata, dopiero jednak w ostatnich czasach objawił się ze względu na was. Wy przez Niego

uwierzyliście w Boga, który wskrzesił Go z martwych i udzielił Mu chwały, tak że wiara wasza i nadzieja są skierowane ku Bogu.

Oto słowo Boże.

Śpiew przed Ewangelią

Por. Łk 24, 32

Aklamacja: Alleluja, alleluja, alleluja.

Panie Jezu, daj nam zrozumieć Pisma,
niech pała nasze serce, gdy do nas mówisz.

Aklamacja: Alleluja, alleluja, alleluja.

Ewangelia

Łk 24, 13-35

Poznali Chrystusa przy łamaniu chleba

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza

W pierwszy dzień tygodnia dwaj uczniowie Jezusa byli w drodze do wsi, zwanej Emaus, oddalonej o sześćdziesiąt stadiów od Jeruzalem. Rozmawiali oni z sobą o tym wszystkim, co się wydarzyło. Gdy tak rozmawiali i rozprawiali z sobą, sam Jezus przybliżył się i siedł z nimi. Lecz oczy ich były jakby przesłonięte, tak że Go nie poznali.

On zaś ich zapytał: «Cóż to za rozmowy prowadzicie z sobą w drodze?» Zatrzymali się smutni. A jeden z nich, imieniem Kleofas, odpowiedział Mu: «Ty jesteś chyba jedynym z przebywających w Jerozolimie, który nie wie, co się tam w tych dniach stało».

Zapytał ich: «Cóż takiego?»

Odpowiedzieli Mu: «To, co się stało z Jezusem Nazarejczykiem, który był prorokiem potężnym w czynie i słowie wobec Boga i całego ludu; jak arcykapłani i nasi przywódcy wydali Go na śmierć i ukrzyżowali. A my spodziewaliśmy się, że On właśnie miał wyzwolić Izraela. Ale po tym wszystkim dziś już trzeci dzień, jak się to stało. Nadto, jeszcze niektóre z naszych kobiet przeraziły nas: były rano u grobu, a nie znalazłszy Jego ciała, wróciły i opowiedziały, że miały widzenie aniołów, którzy zapewniają, iż On żyje. Poszli niektórzy z naszych do grobu i zastali wszystko tak, jak kobiety opowiadały, ale Jego nie widzieli».

Na to On rzekł do nich: «O, nierozumni, jak nieskore są wasze serca do wierzenia we wszystko, co powiedzieli prorocy! Czyż Mesjasz nie miał tego cierpieć, aby wejść do swej chwały?» I zaczynając od Mojżesza, poprzez wszystkich proroków, wykladał im, co we wszystkich Pismach odnosiło się do Niego.

Tak przybliżyli się do wsi, do której zdążali, a On okazywał, jakoby miał iść dalej. Lecz przymusili Go, mówiąc: «Zostań z nami, gdyż ma się ku wieczorowi i dzień się już nachylił». Wszedł więc, aby zostać wraz z nimi.

Gdy zajął z nimi miejsce u stołu, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał go i dawał im. Wtedy otworzyły się im oczy i poznali Go, lecz On zniknął im z oczu. I mówili między sobą: «Czy serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?»

W tej samej godzinie zabrali się i wrócili do Jeruzalem. Tam zastali zebranych Jedenastu, a z nimi innych, którzy im oznajmili: «Pan rzeczywiście zmartwychwstał i ukazał się Szymonowi». Oni również opowiadali, co ich spotkało w drodze i jak Go poznali przy łamaniu chleba.

Oto słowo Pańskie.

HOMILIA

EUCHARYSTIA – WIELKIE MISTERIUM WIARY

*„Gdy zajął z nimi miejsce u stołu,
wziął chleb, odmówił błogosławieństwo,
połamał go i dawał im”*

W czasie każdej Mszy św. po przeistoczeniu chleba w Ciało, a wina w Krew Pana Jezusa, kapłan zwracając się do uczestników liturgii wypowiada słowa: „Oto wielka tajemnica wiary”. W języku łacińskim – *Mysterium fidei* – dosłownie tłumacząc: Misterium wiary! Zaiste, nie chodzi tu o jakąś rzecz tajemną, ale o Misterium! A gdy zaczynamy zastanawiać się nad tym wielkim *Misterium wiary* nasuwają się dwa pytania. Pierwsze dotyczy samego misterium: o jakim misterium jest tu mowa? Drugie – wiary, która wprowadza w to misterium? Liturgia Słowa trzeciej niedzieli wielkanocnej pozwala nam wniknąć głębiej w sens tej aklamacji, którą w duchu wdzięczności wypowiadają, a najczęściej śpiewają uczestnicy każdej Eucharystii? O jakim misterium, które uobecnia się na ołtarzu, jest tu mowa? Jaka wiara w nie wprowadza, czyli pozwala w nim uczestniczyć?

1. Misterium męki, śmierci i zmartwychwstania – Ofiary usprawiedliwiającej i wyzwalającej

W czasie Ostatniej Wieczerzy sam Jezus podał swoim uczniom Chleb, o którym powiedział: To jest moje Ciało za was (wydane)”. Ciało „wydane za was” to sam Jezus, który najpierw w Wieczerniku, a następnie w Ogrodzie Oliwnym i na ołtarzu Krzyża składa samego siebie w ofierze

za grzechy ludzi. Ofiara ta została przyjęta przez Ojca, który w odpowiedzi wskrzesił Go z martwych. W konsekrowanym Chlebie ukryte jest całe Misterium – Wydarzenie zbawczej męki, śmierci i zmartwychwstania Pana Jezusa. W nim dokonuje się przemienienie – usprawiedliwienie grzeszników. Ci, którzy w nim uczestniczą, stykają się z nim, doznają przemienienia. Załamani i załęknieni losem grzeszników – jak uczniowie uciekający z Jerozolimy do Emaus – stają się nowymi ludźmi, odrodzonymi, odważnymi, radosnymi. O takiej przemianie mówi dzisiejsza ewangelia. Jezus ukrzyżowany i zmartwychwstały, zaproszony przez Kleofasa i drugiego ucznia na wieczerzę, „wszedł więc, aby zostać wraz z nimi. Gdy zajęli z nimi miejsce u stołu, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał go i dawał im. Wtedy otworzyły się im oczy i poznali Go, lecz On zniknął im z oczu. (...) W tej samej godzinie zabrali się i wrócili do Jeruzalem. Tam zastali zebranych Jedenastu, a z nimi innych, którzy im oznajmili: «Pan rzeczywiście zmartwychwstał i ukazał się Szymonowi». Oni również opowiadali, co ich spotkało w drodze i jak Go poznali przy łamaniu chleba” Z przerażonych, poróżnionych między sobą, i zrezygnowanych stali się świadkami Jezusa żyjącego. To On sam dał im poznać, czyli doświadczyć swojej nowej Obecności, radującej serce oczyszczone z grzechów.

To samo misterium męki, śmierci i zmartwychwstania zawiera się w winie, które stało się Krwią Pana. I tak samo odsłania się ono przed tymi, którzy ją piją. Ofiara Krwi, która uwalnia nas z niewoli grzechów i wprowadza synowską więź z Ojcem, możliwą dzięki zjednoczeniu z ukrzyżowanym i zmartwychwstałym Jezusem. Zapewnia nas o tym dzisiaj św. Piotr: „Wiecie przecież, że z odziedziczonego po przodkach waszego złego postępowania zostaliście wykupieni nie czymś przemijającym, srebrem lub złotem, ale drogocenną krwią Chrystusa, jako baranka niepokalanego i bez zmaży”.

2. Wiara – rozniecana ogniem słowa Bożego

W zbawcze Misterium męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa Pana wprowadza nas wiara. I to taka wiara, która w istotny sposób różni się od przekonania, że prawdopodobnie istnieje Ktoś większy niż człowiek, jakaś Istota Najwyższa, czy jakiś system Reguł, które wszystkim rządzą. Dzisiejsza ewangelia pokazuje nam tę wiarę, która otwiera oczy na realną Obecność ukrzyżowanego i zmartwychwstałego Pana pod postacią Chleba i Wina. Uczniowie uciekający do Emaus wierzyli nawet, że istnieje jeden jedyny Bóg – ale dopiero słowa Pisma, które objaśniał im tajemniczy Wędrowiec, rozpały w ich sercach ogień otwierający swym blaskiem oczy

tak, że mogli w nim rozpoznać żyjącego Pana. Rozpoznali Go w ustanowionym przez Niego samego w Wieczerniku geście łamania chleba, który powtórzył dla nich po swoim zmartwychwstaniu: „Wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał go i dawał im I mówili między sobą: «Czy serce nie pałało w nas, kiedy rozmawiał z nami w drodze i Pisma nam wyjaśniał?»”. To wiara, która wyrasta z rozważania słowa Bożego zawartego w księgach prorockich i w Psalmach, wprowadziła Piotra w Misterium męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa. Wcześniej, wprawdzie słuchał zapowiedzi Jezusa ziemskiego dotyczących tego Misterium, ale ich nie rozważał, nie brał na serio. A nawet negował je swoim ziemskim rozumowaniem obliczonym na spektakularne zwycięstwo Mesjasza: „nigdy nie przyjdzie to na Ciebie!” To przyziemne, zamknięte na słowo Jezusa rozumowanie oddalało Piotra od udziału w zbawczym Misterium. Najpierw sam Jezus chcąc go ostrzec, musiał mu powiedzieć „zejdź mi z oczu szatanie, bo nie myślisz o tym co Boże, ale o tym co ludzkie”. A gdy nadszedł czas męki, śmierci i zmartwychwstania, Piotr wyparł się Jezusa i zatrzymał w drodze naśladowania Go na dziedzińcu arcykapłana. Dopiero Maria Magdalena i uczeń umiłowany wyprowadzili go swoją wiarą z tego bezruchu duchowego. Wiara Marii Magdaleny, wiara Jana, która wciąż żyła słowami Jezusa, wprowadziła również Piotra w Misterium chwalebnej męki, śmierci i zmartwychwstania. Piotr dzięki tej wierze, którą rozpałiło w nim na nowo słowo Boże, głoszone przez proroków, przez Dawida, przez samego Jezusa – staje odważnie na placu w Jerozolimie, aby innych wprowadzać w Misterium zbawienia. Słyszymy jak przemawia do tych, którzy rękami bezbożnych Rzymian ukrzyżowali Jezusa: „Bracia, wolno powiedzieć do was otwarcie, że patriarcha Dawid (...) jako prorok (...) widział przyszłość i przepowiedział zmartwychwstanie Mesjasza, że ani nie pozostanie w Otchłani, ani ciało Jego nie ulegnie rozkładowi. Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami»”.

3. Aktualizacja

W Boże Narodzenie mogliśmy poznać w Wiadomościach telewizyjnych historię przemiany Grzegorza Czerkwickiego. Główną rolę odegrało w niej Pismo święte, które doprowadziło go do wiary w Misterium życia, męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Przemiana ta i zjednoczenie przez wiarę z żyjącym Jezusem dokonało się w roku 2015. Życie pełne łamania prawa z powodu biedy i alkoholizmu obojga rodziców doprowadziło go do całkowitego zagubienia, bezdomności i próby samobójczej. Do więzienia trafił w wieku 18 lat. Dwanaście lat spędził w zakładzie karnym. A w swo-

im wyznaniu mówi: „Kolega z celi polecił mi kiedyś Pismo Święte. (...). Na początku się opierałem. Mówiłem, że różaniec mnie parzy, a Kościół to samo zło. Miałem żal do Pana Boga, że nie pomógł mi w dzieciństwie, jak chodziłem głodny, jak nie miałem się w czym wykąpać czy w co ubrać. Ale w końcu zabrałem się za czytanie. Pochłonał mnie szczególnie Nowy Testament. Zainteresował mnie Jezus Chrystus. Zacząłem zgłębiać jego życie. Jak uzdrawiał. Na początku to wyśmiewałem, później sam zacząłem się modlić o uzdrowienie, że jeśli jest, to niech zabierze ode mnie wszystkie nałogi. I ku zdziwieniu wszystkich, tak też się stało. Coś dziwnego zaczęło się ze mną dziać i z dnia na dzień rzuciłem palenie, nie chciałem pić alkoholu, nie ciągnęło mnie do narkotyków. (...). Po wyjściu na wolność „codziennie chodziłem na Eucharystię, umacniała mnie. Chciałem być uczciwym człowiekiem. Zauważałem, że są ludzie, którzy mają gorzej ode mnie. Rozmawiałem z bezdomnymi, pomagałem innym”. (...). Teraz widzę, że Opatrzność cały czas była przy mnie. Mówię innym, że nieważne, gdzie jesteś, nawet z bagna jesteś w stanie wystawić głowę. Zawsze jest nadzieja. Ale trzeba się natrudzić” – wyznał w rozmowie z dziennikarką Polskiego Radia (całość rozmowy-świadczenia na stronie: <https://tygodnik.tvp.pl/38939755/kradl-bil-byl-liderem-gangu-strach-ludzi-bral-za-szacunek-w-wiezieniu-spotkal-duchowego-dziadka>).

Zaczął całkowicie nowe życie, które jest dosłownym przykładem, że nie ma takiego dna, z którego nie można wyjść. Dziś trwa 4 rok nowego życia byłego więźnia, który nie tylko „wytrwał”, ale wciąż idzie do przodu rozwijając siebie i pomagając innym.

Jest żywym przykładem dla wszystkich, że można żyć inaczej, dobrze, nawet mając koszmarnie trudne początki. Cała przemiana zaczęła się od tego, czego dokonało w jego duszy słowo Boże. Rozpaliło w nim ogień wiary w Jezusa – żyjącego Pana, który jest dla nas obecny w Eucharystii. I to z całym swoim Misterium – Misterium chwalebego życia, śmierci i zmartwychwstania.

MODLITWA POWSZECHNA

Oświeceni światłem zmartwychwstałego Chrystusa, które dotarło do naszych serc jak do serc uczniów idących do Emaus, wnieśmy naszą modlitwę do Boga, który wskrzesił Jezusa i obdarzył Go Chwałą:

Módlmy się za papieża Franciszka i pasterzy Kościoła, aby wspierani przez Ducha Świętego jak apostoł Piotr głosili ludziom orędzie o zbawieniu w jedynym Panu – Jezusie Chrystusie. Ciebie prosimy – wysłuchaj nas, Panie.

Módlmy się za nasz Naród, aby – obchodząc z dumą setną rocznicę urodzin św. Jana Pawła II – w swoim życiu społecznym, gospodarczym,

politycznym, kulturowym i duchowym inspirował się jego papieskim nauczaniem. Ciebie prosimy – wysłuchaj nas, Panie.

Za duszpasterzy i wiernych świeckich, którzy na podobieństwo apostołów aktywnie prowadzą apostołat biblijny w swoich parafiach i środowiskach życia, aby Duch Święty dodawał im mocy i mądrości w dawaniu świadectwa o żyjącym Jezusie – jedynym Zbawicielu świata. Ciebie prosimy – wysłuchaj nas, Panie.

Za moderatorów i członków Dzieła Biblijnego im. św. Jana Pawła II, aby ciesząc się charyzmatem umiłowanego ucznia Pana jak św. Jana ewangelista podejmowali kolejne inicjatywy mające na celu przybliżanie ludziom nauki Bożej objawionej przez Chrystusa. Ciebie prosimy – wysłuchaj nas, Panie.

Za rodziców i katechetów, aby jak zmartwychwstały Jezus umieli wprowadzać dzieci i uczniów w pogłębione rozumienie słów Pisma świętego, które budzą wiarę i nadzieję skierowaną ku Bogu.

Za nas samych, abyśmy w tym roku duszpasterskim rozważali Ewangelię według św. Mateusza i codziennie odkrywali w niej obecność Jezusa – Nauczyciela i Pasterza naszych dusz. Ciebie prosimy – wysłuchaj nas, Panie.

Boże, nasz Ojczy, niech Duch Święty wznosi się nad nami jako Twoja Światłość i tak oświeca nasze umysły, abyśmy coraz głębiej rozumieli słowa Pisma świętego i słyszeli w nich Ciebie, który do nas mówisz każdego dnia. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

PO KOMUNII ŚW. PRZED ROZESŁANIEM CELEBRANS PROSI WIERNYCH SŁOWAMI:

W Niedzielę Biblijną, która jest równocześnie Narodowym Dniem

Czytania Pisma świętego, każdy z nas po Komunii św. otrzyma za natchnieniem Ducha Świętego wyjątkowy dar. Będzie to Chleb życia pod postacią fragmentu Pisma św. Z przygotowanych koszyczków weźmiemy kartkę z zaznaczonymi wersetami Ewangelii według św. Mateusza i Księgi Syracha.

Po powrocie do domu otworzymy swoje bądź rodzinne Pismo święte i każdy w najgłębszym skupieniu i powadze niech odczyta sobie z uwagą otrzymany dzisiaj tekst. Niech on nam posłuży jako przedmiot medytacji w codziennej modlitwie i w rachunku sumienia – przez cały rok. Zaznaczmy go sobie. Niech będzie dla nas światłem i mocą na drodze naszego osobistego i narodowego życia przez wszystkie dni aż do następnego Narodowego Czytania Pisma Świętego.